

ХУЛОСАИ
ШУРОИ ДИССЕРТАЦИОНИИ 6D.КОА – 037-И НАЗДИ
МУАССИСАИ ДАВЛАТИИ ТАЪЛИМИИ «ДОНИШГОҶИ
ДАВЛАТИИ ХУЧАНД БА НОМИ АКАДЕМИК
БОБОҶОН ҒАФУРОВ»

дар бораи диссертатсияи Соқиева Парвина Зафаровна оид ба дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD) доктор аз рӯи ихтисоси 6D021400- Адабиётшиносӣ (6D021403 -Таърихи адабиёт, равобити адабӣ)

Парвандаи аттестатсионии № 8

Қарори Шурои диссертатсионӣ аз 14-уми декабри соли 2022

дар бораи ба шахрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон Соқиева Парвина Зафаровна додани дараҷаи илмии доктори фалсафа (Phd), доктор аз рӯи ихтисоси 6D021400- Адабиётшиносӣ (6D021403 -Таърихи адабиёт, равобити адабӣ).

Диссертатсияи Соқиева Парвина Зафаровна дар мавзуи “Маҳорати шоирии Низомии Ганҷавӣ” (дар мисоли дostonҳои “Хусрав ва Ширин” ва “Лайлӣ ва Мачнун”) барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D021400- Адабиётшиносӣ (6D021403 - Таърихи адабиёт, равобити адабӣ)) аз ҷониби Шурои диссертатсионии 6D. КОА – 037-и назди МДТ-и «Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров» (735700, ш.Хучанд, гузаргоҳи Б. Мавлонбеков 1) барои Ҳимоя қабул карда шудааст.

Диссертант Соқиева Парвина Зафаровна, соли таваллудаш 1991 зодаи Ҷумҳурии Тоҷикистон, соли 2013-ум факултети филологияи тоҷики МДТ-и «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав»-ро хатм намудааст.

Солҳои 2013-2015-ум дар бахши магистратураи МДТ-и Донишгоҳи давлатии Бохтар аз рӯи ихтисоси доктор PhD - 6D020500-филология

тахсил намуда, соҳиби дипломи дараҷаи магистрӣ аз рӯйи ихтисоси филология гардидааст.

Солҳои 2015-2018 докторанти Phd аз рӯйи ихтисоси (6D021400-Адабиётшиносӣ (6D021403 - Таърихи адабиёт, равобити адабӣ)- и кафедраи адабиёти тоҷики МДТ-и «Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав» буда, кори илмӣро дар кафедраи мазкур ба анҷом расонидааст.

Аз сентябри соли 2014-2015-ум ба ҳайси омӯзгор дар мактаби таҳсилоти миёнаи умуии № 8 шаҳри Бохтар ба кор оғоз намуда, ҳамчунин аз моҳи сентябри соли 2016-2017-ум дар факултети филологияи тоҷики кафедраи рӯзномнигории МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав” ба сурати ҳамкори дохила ва аз соли 2018 то инҷониб дар кафедраи методикаи таълими забон ва адабиёти тоҷики МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав” фаъолият дорад.

Роҳбари илмӣ диссертант номзади илми филология, ходими пешбари илмӣ шуъбаи матншиносӣ, таҳқиқ ва нашри мероси хаттии Маркази мероси хаттии назди раёсати АМИТ Муҳаммадиев Алӣ мебошад.

Муқарризони расмӣ: Исрофилниё Шарифмурод Раҳимзода – доктори илми филология, профессор, мудирӣ кафедраи методикаи таълими забон ва адабиёти тоҷики МДТ-и “Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни”.

Нуров Нуралӣ Норович – доктори илми филология, узви шурои диссертатсионии МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров”, аъзои шурои диссертатсионӣ.

Муассисаи пешбар – кафедраи адабиёти тоҷики МДТ-и “Донишгоҳи давлатии шаҳри Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ” мебошад. Дар тақризи пешниҳоднамудаи ин муассиса, ки бо имзоҳои раиси ҷаласа мудирӣ кафедраи адабиёти тоҷики МДТ “Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба

номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ”, номзади илми филология, дотсент Холиқова З. К. ва экспертон: доктори илми филология Ашурова Нодира Ҷумъаевна, номзади илми филология Зулфиев Гадомад ва котиби чаласаи кафедраи мазкур номзади илми филология Шамшоди Ҷамшед расидааст, диссертатсия мусбат арзёбӣ гардидааст.

Мавзуъ ва муҳтавои диссертатсия аз зумраи мавзуоти таҳқиқталаби адабиётшиносии тоҷик ба ҳисоб меравад. Диссертант ба моҳияти мавзуъ, вазифаҳои таҳқиқ ва масъалаҳои матраҳшудаи диссертатсияро дуруст дарк намуда, дар асоси равишҳои муқоисавӣ-таърихӣ, ки тибқи талаботи илмӣ мебошад, мавриди баррасӣ қарор додааст.

Диссертатсия аз номгӯи ихтисораҳо, муқаддима, се боб, ҳафт фасл, ҳашт зерфасл, хулосаҳо, тавсияҳо оид ба истифодаи натиҷаҳои таҳқиқот, рӯйхати адабиёт ва номгӯи интишороти муаллиф аз рӯи мавзуи рисола иборат аст.

Диссертатсияи Соқиева Парвина Зафаровна “Маҳорати шоирии Низомии Ганҷавӣ” (дар мисоли дostonҳои “Хусрав ва Ширин” ва “Лайлӣ ва Мачнун”) -ро таҳқиқоти анҷомёфта ҳисобида, тибқи талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон таълиф шудааст ва муаллифи он барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D021400-Адабиётшиносӣ (6D021403-Адабиёти тоҷик, равобити адабӣ) арзанда меҳисобем.

Натиҷаҳои таҳқиқот дар 8 мақолаи илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷой дода шудаанд, ки ҳамагӣ фарогири мавзуъ ва муҳтавои диссертатсия мебошанд.

ИНТИШОРОТ АЗ РҶИИ МАВЗУИ ДИССЕРТАТСИЯ

I. Мақолаҳо дар маҷаллаҳои тақризшавандаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

[1-М]. Соқиева П.З. Маҳорати Низомии Ғанҷавӣ дар истифодаи санъати талмеҳ [Матн] / П.З. Соқиева // Паёми Донишгоҳи давлатии Қўрғонтеппа ба номи Носири Хусрав. Маҷаллаи илмӣ (Силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ). – Бохтар, 2018. - №1/1 (51) – С.33-39.

[2-М]. Соқиева П.З. Корбасти санъатҳои ташбеҳ ва истиора дар «Хусраву Ширин» ва «Лайлию Мачнун»-и Ҳаким Низомӣ [Матн] / П.З. Соқиева // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. Маҷаллаи илмӣ (Бахши илмҳои филологӣ). – Душанбе, 2018, №2. – С. 237- 241.

[3-М]. Соқиева П.З. Симоҳои асосии достони «Хусраву Ширин»-и Низомӣ ва маҳорати симоофарии шоир [Матн] / П.З. Соқиева // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Маҷаллаи илмӣ (силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ). – Бохтар, 2018. №1/4 (57) - С.59-63.

[4-М]. Соқиева П.З. Образи зан дар дostonҳои «Хусраву Ширин» ва «Лайли ва Мачнун»-и Низомии Ғанҷавӣ [Матн] / П.З. Соқиева // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Маҷаллаи илмӣ (силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ). – Бохтар, 2019. №1/4 (68)- С.28-30.

[5-М]. Соқиева П.З. Истифодаи истилоҳоти мусиқӣ дар дostonҳои «Хусраву Ширин» ва «Лайли ва Мачнун»-и Низомии Ғанҷавӣ [Матн] / П.З. Соқиева // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Маҷаллаи илмӣ (силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ). – Бохтар, 2020. №1/1 (71) -С.50-55.

[6-М]. Соқиева П.З. Каломии бадеӣ аз нигоҳи Ҳаким Низомӣ [Матн] / П.З. Соқиева // Паёми Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Носири Хусрав. Маҷаллаи илмӣ (силсилаи илмҳои гуманитарӣ ва иқтисодӣ). – Бохтар, 2022. №1/1 (95) -С.63-67.

II. Мақолаҳои муаллиф дар маҷмуаҳо ва нашрияҳои дигари илмӣ:

[7-М]. Соқиева Парвина. Бардоштҳои Мирзо Турсунзода аз «Ҳамса»-и Низомии Ғанҷавӣ // Мақолаҳо аз Конференсияи ҷумҳуриявӣ

«Нақши Мирзо Турсунзода дар рушди адабиёт ва фарҳанги миллӣ»
Душанбе, 2021.- С. 288 -295.

[8-М]. Соқиева Парвина. Афкори интиқодии Низомии Ганҷавӣ дар
«Хамса» // Конференсияи байналмилалӣ «Мероси хаттии Осиёи
Марказӣ: масъалаҳои матншиносӣ, тарҷума ва нақди муҷури адабӣ». -
Хуҷанд, 2022.-С.107-110.

Ба автореферати диссертатсия тақризи зерин ворид шудаанд:

1. Тақриз ба автореферати диссертатсияи Соқиева Парвина
Зафаровна аз тарафи доктори илми филология, Директори Институти
илмҳои гуманитарии ба номи академик Б. Искандарови Академияи
миллии илмҳои Тоҷикистон, Қаландариён Ҳоким Сафар навишта шуда,
натичаҳои таҳқиқоти илмии диссертант мусбат арзёбӣ гардидааст.
Муқарриз дар баробари муҳассаноти қор бархе камбудии ҷузъиро
иро менамояд. Фарзан: Диссертант меъёрҳои таъйин кардани сабки
шӯрии Низомии Ганҷавиро дар дostonҳои “Хусрав ва Ширин” ва
“Лайлӣ ва Мачнун” бояд алоҳида мавриди таҳқиқ қарор меод.

2. Тақриз ба автореферати диссертатсия аз ҷониби номзоди илми
филологияи кафедраи филологияи тоҷик ва забонҳои шарқи Донишгоҳи
давлатии Тирмиз Муқумова Дилафрӯз ирсол гардидааст. Муқарриз
зимни баёни қомебиҳои диссертант баъзе нуқсонҳоро, амсоли шарҳи
истилоҳоти мусиқӣ ва ба унвони шавоҳид овардани баъзе абётро дар
автореферат зикр кардааст.

Дар маҷмуъ муқарриз таҳқиқоти анҷомдодаи диссертантро хуб
пазируфтааст.

3. Тақриз ба фишурдаи диссертатсияи Соқиева П. З. аз ҷониби
дотсенти кафедраи фанҳои гуманитарии Донишгоҳи технологияи
Тоҷикистон, номзоди илми филология Одинаев Нурмаҳмад Сафарович
нигошта шуда, натичаҳои таҳқиқоти илмии унвонҷӯ мусбат арзёбӣ
шудааст. Муқарриз бо зикри қомебиҳо дар тақриз ба баъзе аз навоқис
ишора менамояд. Ҷунонҷӣ, диссертант ба маводи ду дoston (“Хусрав ва

Ширин” ва “Лайлӣ ва Мачнун”) иктифо намудааст, ки ин маҳдудият боиси норӯшан шудани баъзе паҳлуҳои шоирии Низомӣ гаштааст.

4. Тақриз ба автореферати диссертатсия аз тарафи дотсенти кафедраи забон ва адабиёти тоҷики Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон ба номи Шириншоҳ Шотемуров, номзади илми филология **Дӯстов Комилҷон** таълиф шуда, ки дар он пажӯҳиши диссертант кори илмии баитмомрасида зикр гардида, баҳои мусбат дода шудааст. Муқарриз бо тавачҷуҳ ба комёбиҳои мавҷуда ба баъзе иштибоҳи муаллифи диссертатсия ишора кардааст. Дар автореферати диссертатсия баъзе ғалатҳои имлоӣ ва техникӣ ба назар мерасанд, ки ислоҳи онҳо ҳатмӣ ва зарурианд.

Муқарризони ғайрирасмӣ арзиши назариявӣ амалӣ ва мубрамии пажӯҳишро ба инобат гирифта, дар радифи муваффақиятҳо ба баъзе камбудҳои ишора кардаанд, ки онҳо ҷузъӣ ва ислоҳпазир буда, арзиши корро коста намегардонанд. Онҳо барои беҳтару хубтар шудани сатҳи пажӯҳиш пешниҳодҳои муайяну мушаххас ироа намудаанд.

Муқарризони расмӣ ва муассисаи пешбар мутахассисони шинохтаи соҳаи адабиётшиносӣ буда, дар соҳаи мавзӯи таҳқиқот асарҳои илмӣ ба табъ расонидаанд.

Муассисаи пешбар яке аз марказҳои бонуфузи ҷумҳурӣ ба ҳисоб рафта, мутахассисони он дар таҳқику пажӯҳиши масоили мухталифи адабиётшиносӣ ва таълиму тадриси масъалаҳои мубрами он маъруфу машҳуранд.

Шурои диссертатсионӣ ибраз медорад, ки Соқиева Парвина Зафаровна дар кори диссертатсионии худ маҳорати шоирии Низомиро дар дostonҳои мавриди назар хело мӯшикофона мавриди баррасӣ қарор дода, масъалаҳои ба уҳдаи ӯ воғузоршуда дар диссертатсия ҳалли ҳудро ёфтааст.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот метавонад дар омӯзишу пажӯҳиши осори Ҳаким Низомии Ганҷавӣ, таълифи рисолаҳои дигари

илмӣ бахшида ба суханвари Ганча, таълифи корҳои курсӣ ва рисолаҳои хатм дар факултаҳои филологияи тоҷик, таълиму тадриси адабиёти классикии форс-тоҷик, курсҳои махсуси омӯзишӣ оид ба низомишиносӣ барои донишҷӯён ҳамчун маводи муфид қарор бигирад ва хидмати амалӣ намояд. Мурочиат намудан ба ин паҳлуи камомӯхтаи дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун»-и ин эҷодкори асил дар марҳалаи ҳозираи адабиётшиносии тоҷик, яъне баъд аз соҳибистиклолии Ҷумҳурии Тоҷикистон низ дорoi аҳаммияти вижа саҳми муҳим дошта метавонад.

Аз муҳтавои диссертатсия бармеояд, ки диссертант дар қисмати муқаддимаи диссертатсия чун анъана мувофиқи талаботи муқарраршуда роҷеъ ба аҳамият ва зарурати таҳқиқ, дараҷаи азхудшудаи масъалаи илмӣ, усулҳои таҳқиқот, заминаҳои назариявӣю методологии таҳқиқот, ҳадафи таҳқиқот, объекти таҳқиқот, саҳми шахсии муаллиф сухан дармиён гузоштааст.

Боби нахустро диссертант «Назари Низомии Ганҷавӣ ба сухан, шеърӯ шоирӣ ва эҷоди бадеӣ» ном ниҳода, ба ду фасл тақсим намудааст. Фасли аввали боби мазкур «Сухан ва суханвар аз нигоҳи Низомии Ганҷавӣ» ном дошта, дар ин бахш диссертант диди Низомии Ганҷавӣ ба сухан ва суханвар, талаботи ӯ аз суханвар дар эҷоди бадеиро мавриди таҳқиқ қарор медиҳад. Диссертант зикр мекунад, ки Низомӣ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун», дар баробари офаридани асари бадеӣ ба афкори назарӣ-адабӣ низ таваҷҷуҳ намудааст. Шоир чунин ақида дорад, ки онҳое метавонанд бо сухан сару кор гиранд, донишу биниши жарфдоранду қадри волои сухан, созанда будани суханро медонанд ва онро, пеш аз ҳама, бар манофеи ҷомеа истифода карда метавонанд. Вай дар ин маврид суханвар гуфта, эҷодкори асилро дар назар дорад ва ба таъбири шоир суханварони асил «булбулони арш»-анд, яъне дар гуфтани сухан таъбу саликаи худододдоранд. Дар «Махзан-ул-асрор» омадааст:

Булбули аршанд суханпарварон,

Боз чӣ монанд ба он дигарон.

З-оташи фикрат чу парешон шаванд,

Бо малак аз чумлаи хешон шаванд.

Фасли дуюми боби мазкур «Каломи бадеӣ аз назари Низомии Ганҷавӣ» номгузорӣ шудааст. Диссертант дар ин фасл афкори назарии Низомиро мавриди баррасӣ қарор додааст. Ҳамчунон, диссертант иброз медорад, ки шоир дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» кӯшидааст, ба гуфтаҳои худ баҳои сазовор диҳад. Инчунин, Низомӣ дар баробари хунари шоириро захиати душвор ва кори сангин доништан, ба шеъри «асил» ва «зотӣ» бо маъонии бикр баҳои арзишмандро қоилад.

Сухан гавҳар шуду гӯянда ғаввос,

Ба сахтӣ дар каф ояд гавҳари хос.

Зи гавҳар гуфтан устодон харосанд,

Ки қиматмандии гавҳар шиносанд.

Диссертант боби дуюмро «Маҳорати шоирии Низомии Ганҷавӣ дар баёни сохту муҳтавои дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» номгузорӣ намуда ва онро ба ду фасл, фасли дувумро боз ба чаҳор зерфасл дастабандӣ намудааст. Фасли аввали боби мазкур «Сохту муҳтавои дostonҳо» ном дошта, фасли дуюм бошад «Маҳорати симоофарии Низомии Ганҷавӣ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» мебошад. Дар ин бахш диссертант бо далоили илмӣ симоҳои дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун»-и Низомии Ганҷавиро бо диди нав ва бо истифода аз равишҳои макотиби адабӣ ба риштаи таҳқиқ кашидааст.

Маҳорати баланди эҷодии Низомии Ганҷавӣ ба ӯ имкон додааст, ки дар асоси қиссаву афсонаҳои пароканда як достони аз ҷиҳати сюжет мукаммалу мураттабро бо ғояи баланд офарад ва забону санъати олиро дар он устокорона ҷой диҳаду мактаби дostonҳои «Лайлию Мачнун»-нависиро асос гузорад. Баъди суханвари Ганҷа дар Шарқ Хусрави

Дехлавӣ, Ҷомӣ, Навоӣ, Сухайлӣ, Ҳотифӣ, Мактабӣ, Ҳилолӣ, Абдибеки Шерозӣ, Мулҳами Бухороӣ, Фузулӣ, Шоҳин, Андалеб, Туғрал, Ноқиси Каттақӯрғонӣ ва дигарон дostonҳои «Лайлӣ ва Мачнун» навишта бошанд ҳам, дostonи Низомии Ганҷавӣ бо бартарии сужетофарӣ, сахнаорӣ, забон ва ҳусни баён дар ҷою мақоми худ қарор дорад.

Дар ҷаҳор зерфасли ин бахш, ки аз «Симоҳои Хусрав ва Мачнун», «Симоҳои Ширин ва Лайлӣ», «Симои Фарҳод» ва «Симоҳои ёридиҳандаи дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» иборат мебошад.

Дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» – у «Лайлӣ ва Мачнун» дар баробари мавҷуд будани симоҳои асли, як идда симоҳои ёрирасон, монанди Шопур, Навфал, Меҳинбону, Қайсари Рум, Фарҳод, Марям, Бахроми Ҷубина, Шақари Исфahонӣ, волидаини Лайлӣ ва Мачнун, Ибни Салом, Накисо, Борбад, Бузургмеҳр ва дигарон барои баёни муҳтавои ин дostonҳо ва пурратар намудани симоҳои асосии онҳо хидмати арзанда қарда тавонистаанд. Ин симоҳо новобаста ба лаҳзавӣ буданашон хотирмонанд.

Боби сеюми диссертатсия - «Қорбурди ҳунармандонаи забону баёни бадеъ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун»-и Низомии Ганҷавӣ» унвон дошата, ба се фасл гурӯҳбандӣ шудааст. Фасли аввали боби мазкур «Забон ва ҳусни баён дар дostonҳои ишқии Низомӣ» ном дорад, ки онро диссертант боз ба зерфаслҳои «Қорбурди санъати ташбеҳ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун»-и Низомӣ», «Истифодаи санъати истиора дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун»- и Низомии Ганҷавӣ» ва «Қорбасти санъати муболиға дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун»-и Низомӣ», «Мавқеи талмеҳ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» дастабандӣ қардааст.

Диссертант иброз медорад, ки дар баробари маҳорати бандубасти сохту муҳтаво ва ҳунари симоофарӣ яке аз вижагиҳои дигари маҳорати

шоирии Низомии Ганҷавӣ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» ин забон ва ҳусни баёни эҷодкор маҳсуб меёбад, ки дер боз диққати аҳли таҳқиқро ба худ ҷалб намуда омадааст.

Инчунин, муҳаққиқ зикр мекунад, ки аз санъатҳои бадеие, ки бо касрати истеъмол ҳусни сухани шоирро афзудаанд, ташбеҳ, истиора, муболиға, талмех, саволу ҷавоб ва таҷнисро метавон номбар кард. Ҳамчунин, шоир дар сохтани лаҳзаҳои хушӣ ва базмии осораш, ба вижа дostonҳои мавриди назар, аз истилоҳоти мусиқӣ кор гирифтааст, ки аз илми мазкур огоҳӣ доштани вайро бармало кардааст.

Фасли дуюми боби сеюми диссертатсияро муҳаққиқи ҷавон «Истифодаи истилоҳоти мусиқӣ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» унвонгузори намуда, чунин мегӯяд, ки Низомии Ганҷавӣ аз ҳунари мардумӣ ва санъати мусиқӣ хеле хуб бархӯрдор будааст. Дар «Ҳамса»-и шоир, баҳусус дostonҳои мавриди назар, омадани истилоҳот ва созҳои мусиқӣ, монанди «Шаҳруду даҳруд», «самои арғунунӣ», «чанг», «парда», «ромишгар», «мутриб», «Сӣ лаҳни Борбад», «ҷарас», «руд», «оҳанги Ирок», «раҳоварӣ», «абрешими соз», «алҳон», «Ситои Борбад», «барбат» ва даҳҳои дигар баёнги онанд, ки шоир аз илми мусиқӣ ҳам батамом бохабар будааст.

Диссертант **фасли сеюми боби сеюми диссертатсияро «Инъикоси андешаҳои ахлоқии Низомии Ганҷавӣ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» ном ниҳодааст. Муаллифи диссертатсия зикр мекунад, баёни андешаҳои ахлоқӣ дар дostonҳои «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» низ аз паҳлуҳои дигари маҳорати эҷодии шоир доништа мешаванд. Шоир зимни баёни ин ё он мавзӯ матолиби ҷолиби тарбиявию ахлоқӣ ва андарзу ҳикматро бар манфиати ҷомеа пеш гузошта, ба мардум дарси покиву ростӣ медиҳад ва норостиву коҳилиро барои ҳар як фарди ҷомеа равиши нодуруст меҳонад.**

Дар таҳқиқи мавзуи диссертатсия ба дастовардҳо ва таҷрибаи илмии олимони ватаниву хориҷӣ, аз ҷумла, Ҳ. Эгте, Э. Браун, Е.Э. Бертелс, В.М. Жирмунский, Ян Рипка, Г.И. Ломидзе, И.С. Брагинский, М.Н. Османов, Ғ.Алиев, Б.Фурӯзонфар, З.Сафо, Б.Занҷонӣ, А.Зарринқуб, А.Давронов, Р. Мусулмонқулов, А.Афсаҳзод, Х.Шарифов, Х.Мирзозода, А.Насриддин, Н.Салимов, М.Хоҷаева, У.Ғаффорова, И.Икромов, Н.Нуров, А.Шаҳобӣ, А.М. Хуросонӣ ва дигарон тақя карда шудааст.

Асоси маводи таҳқиқро «Хамса»-и Низомии Ғанҷавӣ, ки тавассути донишмандони дохилию бурунмарзӣ таҳия ва тасхеҳи интиқодӣ шудааст, ҳамчунин, осори назарии донишмандоне, ки бевосита ба дostonҳои Низомии Ғанҷавӣ, аз ҷумла «Хусрав ва Ширин» ва «Лайлӣ ва Мачнун» таълиф шудаанд, ташкил медиҳад.

Натиҷаи таҳқиқро метавон дар дарсҳо ва курсҳои махсуси лексионӣ амалӣ, ташкили машғулиятҳо ва корҳои мустакилонаи донишҷӯён ва хонандагони МТМУ истифода бурд.

Саҳми бевоситаи муҳаққиқ аз рӯи он собит мегардад, ки муаллиф дар муддати ба ҳайси магистр ва доктор PhD таҳсил карданаш ба пажӯишу баррасии афкори назарӣ-адабӣ ва интиқодии Низомии Ғанҷавӣ пардохтааст. Инчунин таҳқиқоти илмӣ ва мақолаҳоеро, ки роҷеъ ба дostonҳои «Хамса» ва маҳорати шоирии Низомӣ аз ҷониби донишмандон нигошта шудаанд, мавриди таҳқиқ қарор додааст. Натиҷаҳои бадастомада дар диссертатсия маҳсули пажӯиши шахсии муаллифанд.

Муаллифи диссертатсия дар заминаи нуктаҳои мазкур мақолоти илмиро ба таъб расонида, дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ суҳанронӣ кардааст ва маводи таҳқиқотиашро дар дарсҳои назариявӣ амалӣ низ истифода бурдааст.

Ҷаласаи Шурои диссертатсионии 6D.KOA – 037-и назди МДТ-и “Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Бобочон Ғафуров” аз 14.12.2022 дар бораи ба Соқиева Парвина Зафаровна додани дараҷаи

илми доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D021400-Адабиётшиносӣ (6D021403-Таърихи адабиёт, равобити адабӣ) қарор қабул кард.

Ҳангоми гузаронидани овоздиҳии пинҳонӣ дар Шурои диссертатсионӣ аз шумораи умумии 15 нафар аъзои Шурои диссертатсионӣ 13 нафар иштирок доштанд, ки аз ин 5 нафар аз рӯйи ихтисоси 6D021400-Адабиётшиносӣ (6D021403-Таърихи адабиёт, равобити адабӣ) мебошанд.

Натиҷаи овоздиҳӣ: «Тарафдор» - 13 н, «зид» - 0, «варақай беътибор»-0.

Раиси шурои диссертатсионӣ:

доктори илми филология,
профессор

Ҳасанзода А.А.

Котиби илмӣ шурои диссертатсионӣ:

номзади илми филология,
дотсент

Шарипова М.З.

14-уми декабри 2022